

EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA

PÁTÁ SEKCE

VĚC ČERNÝ A OSTATNÍ proti ČESKÉ REPUBLICE

*(stížnost č. 37514/20 a čtyři další –
viz připojený seznam)*

ROZSUDEK

Článek 8 • Soukromý život • Korespondence • Privilegovaná komunikace mezi stěžovateli jako trestními obhájci a jejich klientem získaná z klientových elektronických zařízení a založená do trestního spisu • Relevantní vnitrostátní právní rámec postrádal předvídatelnost, jednoznačnost a procesní záruky pro ochranu privilegovaných dat na zajištěných elektronických zařízeních • Zásah nebyl „v souladu se zákonem“

Článek 13 (ve spojení s článkem 8) • Chybějící účinný prostředek nápravy, jenž by umožnil stěžovatelům odstranit privilegovaná data ze spisu jejich klienta

Vyhotoveno Kanceláří. Není závazné pro Soud.

ŠTRASBURK

18. prosince 2025

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v čl. 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Rozsudek je v autentickém anglickém znění publikován na internetových stránkách Evropského soudu pro lidská práva v databázi HUDOC (www.echr.coe.int). Pořizovaný úřední překlad do českého jazyka není autentickým zněním rozsudku.

Ve věci Černý a ostatní proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení:

María Elósegui, *předsedkyně*,

Georgios A. Serghides,

Gilberto Felici,

Andreas Zünd,

Diana Sârcu,

Mykola Gnatovskyy, *soudci*,

Pavel Simon, *soudce ad hoc*,

a Victor Soloveytchik, *tajemník sekce*,

s ohledem na:

stížnosti (č. 37514/20, 37525/20, 37533/20, 37546/20 a 37555/20) proti České republice podané k Soudu podle článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“) pěti českými občany uvedenými v příloze („stěžovatelé“) dne 18. srpna 2018;

rozhodnutí oznámit stížnostní námitky na poli čl. 6 odst. 1, článku 8 a článku 13 Úmluvy vládě České republiky („vláda“) a prohlásit zbývající část stížností za nepřijatelnou;

stanoviska účastníků řízení;

rozhodnutí předsedy senátu jmenovat Pavla Simona soudcem *ad hoc* (čl. 26 odst. 4 Úmluvy a čl. 29 odst. 1 jednacího řádu Soudu), neboť Kateřina Šimáčková, soudkyně zvolená za Českou republiku, se vyloučila z projednávání věci (čl. 28 odst. 3 jednacího řádu Soudu);

po poradě konané v neveřejném zasedání dne 18. listopadu 2025,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ÚVOD

1. Stížnosti se týkají zejména rozličné komunikace mezi stěžovateli jako trestními obhájci a jejich klientem. Tato komunikace byla získána z elektronických zařízení klienta a založena do trestního spisu. Stěžovatelé se dovolávali článků 6, 8 a 13 Úmluvy.

SKUTKOVÝ STAV

2. Jména a osobní údaje stěžovatelů jsou uvedena v příloze tohoto rozsudku. Stěžovatele zastupoval Z. Koudelka, advokát se sídlem v Brně.

3. Vládu zastupoval její zmocněnec P. Konůpka z Ministerstva spravedlnosti.

4. Skutkový stav věci lze shrnout následovně.

I. ZALOŽENÍ KOMUNIKACE DO SPISU

5. Pět stěžovatelů obhajovalo Z. ve dvou trestních řízeních: jednom vedeném pro podezření ze spáchání trestného činu členství v organizované zločinecké skupině, krivého obvinění, podplacení a návodu a pomoci k těmto i dalším trestným činům, a druhém vedeném souběžně pro podezření ze spáchání trestného činu zkrácení daně.

6. Dne 2. prosince 2016 během domovní prohlídky u Z. nařízené v prvním z těchto trestních řízení zajistila policie mobilní telefon a tablet náležející Z. Obě elektronická zařízení

obsahovala mimo jiné korespondenci mezi Z. a jeho obhájci, včetně stěžovatelů, dále několik konceptů podání pro soudy, poznámky ke strategii obhajoby v obou trestních řízeních Z., přípravu k výslechům svědků a jiné dokumenty chráněné advokátním tajemstvím.

7. Dne 23. listopadu 2017 přibral Městský soud v Brně (dále jen „městský soud“) Kriminalistický ústav v Praze k provedení znaleckého zkoumání obsahu těchto elektronických zařízení. Uložil mu zpřístupnění všech dat, včetně dat již vymazaných, a veškeré elektronické komunikace přenášené prostřednictvím různých aplikací v těchto zařízeních.

8. Dne 1. prosince 2017 podal Z. u městského soudu formální námitky proti osobě znalce a proti formulaci otázek ze strany městského soudu. Zdůraznil, že elektronická zařízení obsahují privilegované materiály. Brojil proti jejich znaleckému zkoumání podle zadání soudu, neboť by zpřístupnilo jeho strategii obhajoby a důvěrné dokumenty vyhotovené jeho obhájci všem spoluobžalovaným, včetně těch zúčastněných na druhém trestním řízení, a také státnímu zástupci. Soud na to nijak nereagoval. Z. zopakoval své námitky během hlavního líčení dne 10. ledna 2018. Městský soud jeho námitky bez odůvodnění zamítl.

9. Obsah elektronických zařízení, včetně komunikace mezi Z. a stěžovateli, byl vyextrahován dne 18. února 2018. Zahrnoval přes 20 000 stran materiálu, které byly založeny do spisu městského soudu. Během hlavního líčení dne 28. února 2018 předseda senátu, K., předal obsah elektronických zařízení na Blu-ray discích společně se znaleckým posudkem státnímu zástupci a všem spoluobžalovaným Z. a jejich advokátům.

10. Dne 27. března 2018 K. uvedl během hlavního líčení, že žádná z dat získaných ze zařízení zatím nebyla shledána jako relevantní důkaz pro řízení. Opakovanou žádost Z. o jejich odstranění ze spisu zároveň zamítl.

11. Dne 1. června 2018 uvedl K. v odpovědi na dotaz novináře následující:

„Vydaná věc slouží jako důkaz, a tudíž mají všechny strany řízení právo se s ní seznámit. A pokud je tam nějaká komunikace, soukromá nebo s obhájci, tak je to úplně jedno, to není žádný odposlech.“

II. SNAHY O ODSTRANĚNÍ KOMUNIKACE ZE SPISU

12. Dne 31. srpna 2018 obhájce D. Z., jehož korespondence se Z. se rovněž nacházela ve spisu, požádal za sebe a za Z. městský soud o odstranění veškeré privilegované komunikace ze soudního spisu. Písemně tuto žádost podal dne 3. a 17. září 2018.

13. V reakci na to, že městský soud data ve spisu dále ponechal, podal Z. podnět Ministerstvu spravedlnosti (dále jen „ministerstvo“) k zahájení kárného řízení proti předsedovi senátu K. Česká advokátní komora („ČAK“) podala stejný podnět, když vyjádřila obavu, že rozhodnutí K. ponechat data ve spisu vážně narušuje obhajobu Z. a znamená, že jeho proces nemůže být považován za spravedlivý.

14. Dne 4. září 2018 ministerstvo odpovědělo, že kárné řízení proti K. nezahájí. Podle jeho názoru soudce

- i) neporušil žádné jednoznačně formulované zákonné ustanovení;
 - ii) neopomněl se řídit závazným právním názorem jemu nadřízeného soudu; ani
 - iii) bezdůvodně neodmítl uplatnit ustálenou judikaturu Nejvyššího soudu,
- což jsou jediné právní důvody pro zahájení kárného řízení proti soudci.

Ministerstvo rovněž sdělilo, že chybějící zákonná úprava nakládání s komunikací mezi advokátem a klientem získanou ze zajištěných elektronických zařízení představuje mezeru v zákoně. Ustanovení § 88 odst. 1 a 158d odst. 1 trestního řádu zakazují zakládat do spisu záznamy odposlechnuté komunikace či dokumentů získaných sledováním, jejichž součástí je komunikace mezi advokátem a jeho klientem, a používat je jako důkaz v soudním řízení, ale

tato ustanovení nelze dle jeho názoru použít analogicky. Ministerstvo dále sdělilo, že ačkoli byl v projednávané věci obsah elektronických zařízení zpřístupněn dalším stranám řízení, nebude použit v řízení, neboť městský soud jej neshledal za relevantní důkaz.

15. Dne 18. dubna 2018 podal Z. trestní oznámení na K. Okresní státní zastupitelství ve Vyškově jej dne 11. září 2018 vyrozumělo, že trestní stíhání zahajovat nebude, ale souhlasilo s názorem ČAK, že vytýkaný postup by mohl zakládat podezření ze spáchání kárného provinění K.

16. Dne 20. září 2018 podal D. Z., advokát Z., svým jménem ke Krajskému soudu v Brně návrh podle § 174a zákona o soudech a soudcích (zákon č. 6/2002 Sb.) na určení lhůty, v níž je městský soud povinen privilegovanou komunikaci ze spisu odstranit. Dne 30. října 2018 podal Z. tentýž návrh svým vlastním jménem.

17. Krajský soud v Brně oba návrhy zamítl usneseními ze dne 24. října 2018 a 9. listopadu 2018. Zopakoval, že může podle daného ustanovení určit lhůtu pouze k tomu, aby podřízený soud provedl procesní úkon, o jehož provedení již rozhodl, nebo kde je zjevné ze zákona a ze spisu, že dané procesní úkony učiněny být musí. Návrhy D. Z. a Z. přitom směřovaly k určení lhůt pro procesní úkony, kterým městský soud odmítl vyhovět. Navíc ze zákona ani ze spisu jednoznačně nevyplývalo, že tyto úkony musí být provedeny. Odmítnutí městského soudu je tak rozhodnutím, k němuž byl tento soud oprávněn.

III. ÚSTAVNÍ STÍŽNOST

18. Dne 31. prosince 2018 podali stěžovatelé společně se Z. a jeho dalšími obhájci dotčenými založením komunikace do spisu ústavní stížnost proti jinému „zásahu orgánu veřejné moci“ podle § 72 odst. 1 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu (viz § 31 níže). Tvrdili, že založením privilegovaných dat do spisu bylo porušeno několik jejich základních práv, včetně práva na respektování jejich soukromého života a ochranu korespondence.

19. Dne 22. března 2019 předložil K. jménem městského soudu své vyjádření k ústavní stížnosti. Měl za to, že data není možné analogickým použitím § 88 odst. 1 trestního řádu odstranit, jelikož zajištěná zařízení patřila Z., který nebyl obhájcem, a jejich obsah tedy pod privilegovanou ochranu nespadal. Dále podle názoru K. neměl městský soud právo procházet údaje a vybírat, co je relevantní jako důkaz, ani nařídít odstranění materiálů.

20. Dne 29. května 2019 podala ČAK návrh na přiznání postavení vedlejší účastnice v řízení. Dovolávala se práva na vedlejší účastenství podle § 76 odst. 3 zákona o Ústavním soudu, protože stížnost překračovala vlastní zájem stěžovatelů a dopadala na obecné postavení obhajoby v trestním řízení. Tvrdila, že zachycení privilegované komunikace mezi klientem a obhájcem je nezákonné, porušuje základní práva a zásady spravedlivého procesu. Podle jejího názoru stěžovatelé zjevně vyčerpali všechny dostupné opravné prostředky.

21. Dne 21. června 2019 se právní zástupce stěžovatelů přihlásil do internetové aplikace Ústavního soudu, umožňující nahlížení do elektronických soudních spisů Ústavního soudu.

22. Dne 20. listopadu 2019 Ústavní soud odmítl ústavní stížnost stěžovatelů pro zjevnou neopodstatněnost usnesením sp. zn. IV. ÚS 4342/18, které bylo doručeno stěžovatelům dne 23. listopadu 2019. Dospěl k závěru, že základní práva stěžovatelů porušena nebyla, protože právo na zachování důvěrnosti komunikace náleží klientovi, nikoli advokátovi. Uvedl následující:

„23. Právo na zachování důvěrnosti komunikace mezi obviněným a advokátem tedy není právem, které by svědčilo obecně advokátovi, ale je projekcí práva obviněného (...) Nejde tedy o právo obhájce – advokáta, a tím spíše nejde o základní právo zaručené či chráněné Listinou základních práv a svobod nebo Úmluvou, k jejichž ochraně je Ústavní soud povolán především. Shora popsáním jiným

zásahem orgánu veřejné moci tak nemůže být porušen zákaz zneužití práv či překročena možná omezení (čl. 17 a 18 Úmluvy), tvrzená základní lidská práva a svobody (čl. 7 a 10 Listiny, čl. 8 Úmluvy) ani právo na svobodnou volbu povolání (čl. 26 Listiny) (...).“

Ústavní soud také v daném usnesení přiznal ČAK postavení vedlejšího účastníka a její argumentaci v něm stručně shrnul.

IV. KOMPENZAČNÍ ŘÍZENÍ

23. Dne 21. srpna 2018 stěžovatelé uplatnili u ministerstva podle zákona o odpovědnosti státu za škodu (č. 82/1998 Sb.) nárok na omluvu a na poskytnutí přiměřeného zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu způsobenou nesprávným úředním postupem městského soudu. Namítali, že soud zpřístupnil obsah jejich důvěrné komunikace s klientem státnímu zástupci a spoluobžalovaným. Ministerstvo nijak nereagovalo.

24. Dne 22. února 2019 stěžovatelé podali u Obvodního soudu pro Prahu 2 („obvodní soud“) občanskoprávní žalobu s požadavkem na omluvu a zaplacení částky 100 000 Kč (přibližně 4 000 €) jako zadostiučinění.

25. Dne 3. prosince 2020 obvodní soud rozhodl, že se městský soud dopustil nesprávného úředního postupu, a uložil ministerstvu zaplatit každému ze stěžovatelů na náhradu nemajetkové újmy částku 25 000 Kč (přibližně 1 000 €). Ve zbylém rozsahu žalobu zamítl. Obvodní soud dospěl k závěru, že umožněním přístupu dalším osobám k důvěrné korespondenci mezi Z. a jeho obhájci, městský soud porušil Úmluvu, Listinu základních práv a svobod a § 2 trestního řádu. Podle hodnocení obvodního soudu byly důkazem dokládajícím vznik nemajetkové újmy způsobené tímto nesprávným úředním postupem výpovědi stěžovatelů na ústním jednání konaném v kompenzačním řízení. Ministerstvo podalo proti rozsudku odvolání.

26. Dne 13. srpna 2021 Městský soud v Praze změnil rozsudek obvodního soudu tak, že nárok stěžovatelů na peněžní zadostiučinění zamítl a ministerstvu uložil písemnou omluvu vůči prvnímu, druhému a třetímu stěžovateli.

Městský soud v Praze se ztotožnil s obvodním soudem v závěru, že zpřístupněním komunikace stěžovatelů a jejich klienta státnímu zástupci a spoluobžalovaným došlo ze strany Městského soudu v Brně k nesprávnému úřednímu postupu. Odkázal na Listinu základních práv a svobod, judikaturu Ústavního soudu a § 88 trestního řádu, které podle něj zakotvují zvláštní ochranu komunikace mezi advokátem a jeho klientem.

Rozhodl ovšem, že první stěžovatel, který se ústního jednání před obvodním soudem nezúčastnil, utrpěnou nemajetkovou újmu neprokázal, a tedy mu žádná forma zadostiučinění nenáleží. Rozhodl také, že páté stěžovatelce žádné zadostiučinění nepřísluší, neboť jako advokátní koncipientka zastupující druhého stěžovatele neměla s klientem nezávislý vztah, který by byl chráněn advokátním tajemstvím. Městský soud v Praze měl dále za to, že písemná omluva je ve vztahu ke zbývajícím stěžovatelům nejvhodnějším prostředkem nápravy.

Žádný ze stěžovatelů ani ministerstvo nepodali dovolání.

27. Dne 25. října 2021 ministerstvo zaslalo druhému, třetímu a čtvrtému stěžovateli písemnou omluvu.

28. Dne 16. dubna 2025 vydal Nejvyšší soud rozsudek sp. zn. 30 Cdo 1849/2024 v řízení zahájeném klientem stěžovatelů Z., v němž nárokoval zadostiučinění za obdobné protiprávní jednání, spočívající v založení důvěrných materiálů do spisu Městského soudu v Brně, jehož se dovolávali i stěžovatelé. Nejvyšší soud dovolání Z. vyhověl a vrátil věc soudu prvního stupně za účelem rozhodnutí o výši zadostiučinění.

Nejvyšší soud shledal založení materiálů do spisu nezákonným. Před prověřením materiálů a zvážením, zda se jedná o relevantní důkazy pro dané trestní řízení, měl městský

soud vyčlenit privilegované materiály na samostatné nosiče dat a do spisu je nezakládat. Nejvyšší soud rovněž uvedl, že znalec přibraný k případu za účelem zkoumání obsahu elektronických zařízení měl dostat v tomto smyslu pokyn. Nejvyšší soud uzavřel:

„(...) v případě zajištění nosičů dat a jejich obsahu zahrnujícího mimo jiné i komunikaci obviněného s obhájcem a údaje, které nejsou zcela zjevně potřebné pro trestní řízení a neoprávněně zasahují do práva na soukromí a na informační sebeurčení poškozených, představuje nesprávný úřední postup soudu to, že soud nezajistil, aby se takové informace do spisu vůbec nedostaly.“

RELEVANTNÍ PRÁVNÍ RÁMEC A PRAXE

I. VNITROSTÁTNÍ PRÁVO

A. Zákon č. 141/1961 Sb. (trestní řád)

29. Podle § 65 odst. 1 trestního řádu obviněný, poškozený a zúčastněná osoba, jejich obhájci a zmocněnci mají právo nahlížet do spisů, činit si z nich výpisky a poznámky a pořizovat si na své náklady kopie spisů a jejich částí. Jiné osoby tak mohou činit se souhlasem předsedy senátu, jen pokud je toho třeba k uplatnění jejich práv.

Podle § 88 odst. 1 je provádění odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu mezi obhájcem a obviněným nepřipustné. Zjistí-li policejní orgán při odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam odposlechu bezodkladně zničit a informace, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

Podle § 158d odst. 1 pokud policejní orgán při sledování zjistí, že obviněný komunikuje se svým obhájcem, je povinen záznam s obsahem této komunikace zničit a poznatky, které se v této souvislosti dozvěděl, nijak nepoužít.

B. Zákon č. 6/2002 Sb., o soudech a soudcích

30. Podle § 174a odst. 1 zákona o soudech a soudcích má-li účastník nebo ten, kdo je stranou řízení, za to, že v tomto řízení dochází k průtahům, může podat návrh soudu, aby určil lhůtu pro provedení procesního úkonu.

C. Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu

31. Podle § 28 zákona o Ústavním soudu mají vedlejší účastníci v řízení stejná práva a povinnosti jako účastníci.

Podle § 32 jsou účastníci a vedlejší účastníci oprávněni se vyjádřit k návrhu na zahájení řízení, dávat podání Ústavnímu soudu, nahlížet do spisu s výjimkou protokolu o hlasování, činit si z něho výpisy a opisy, účastnit se ústního jednání ve věci, navrhopvat důkazy a být přítomni při dokazování prováděném mimo ústní jednání.

Podle § 72 odst. 1 písm. a) může fyzická nebo právnická osoba podat ústavní stížnost, jestliže tvrdí, že pravomocným rozhodnutím v řízení, jehož byla účastníkem, opatřením nebo jiným zásahem orgánu veřejné moci (dále jen „zásah orgánu veřejné moci“) bylo porušeno její základní právo nebo svoboda zaručené ústavním pořádkem.

Podle § 72 odst. 5 jestliže zákon procesní prostředek k ochraně práva stěžovateli neposkytuje, lze podat ústavní stížnost ve lhůtě dvou měsíců ode dne, kdy se stěžovatel o zásahu orgánu veřejné moci do jeho ústavně zaručených základních práv nebo svobod dozvěděl, nejpozději však do jednoho roku ode dne, kdy k takovému zásahu došlo.

Podle § 76 odst. 1, 2 a 3 jsou účastníky řízení o ústavní stížnosti stěžovatel a státní orgán nebo jiný orgán veřejné moci, proti jehož zásahu ústavní stížnost směřuje. Vedlejšími účastníky

jsou ostatní účastníci předchozího řízení, z něhož stížností napadené rozhodnutí vzešlo. Ústavní soud může přiznat postavení vedlejšího účastníka i jiným osobám, které prokáží právní zájem na výsledku řízení.

D. Zákon č. 82/1998 Sb. (zákon o odpovědnosti státu za škodu)

32. Podle § 13 odst. 1 stát odpovídá za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem.

Podle § 31a odst. 1 a 2 bez ohledu na to, zda byla nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem způsobena škoda, poskytuje se podle tohoto zákona též přiměřené zadostiučinění za vzniklou nemajetkovou újmu. Zadostiučinění se poskytne v penězích, jestliže nemajetkovou újmu nebylo možno nahradit jinak a samotné konstatování porušení práva by se nejevilo jako dostačující.

II. VNITROSTÁTNÍ SOUDNÍ PRAXE

33. V nálezu sp. zn. III. ÚS 62/95 ze dne 30. listopadu 1995 Ústavní soud přikázal předsedovi senátu trestního soudu, aby zničil všechny záznamy o komunikaci stěžovatelky s jejím obhájcem. Konstatoval, že uložení důvěrných informací do spisu představovalo jiný zásah orgánu veřejné moci, kterým byla porušena základní lidská práva nejen stěžovatelky, ale i jejího obhájce.

Ústavní soud dále připomněl, že ústavní stížnost lze proti jinému zásahu orgánu veřejné moci podat pouze tehdy, pokud takový zásah není promítnut do rozhodnutí a nejsou k dispozici jiné účinné prostředky nápravy.

34. V nálezu sp. zn. II. ÚS 789/06 ze dne 27. září 2007 Ústavní soud rozhodl, že byly-li do spisu nezákonně založeny či v něm uchovány dokumenty, orgány veřejné moci jsou povinny je zničit bez ohledu na to, zda to účastník řízení požaduje.

35. V usnesení sp. zn. II. ÚS 113/99 ze dne 17. května 2000 Ústavní soud přiznal na návrh stěžovatele postavení vedlejší účastnice a zároveň ústavní stížnost prohlásil za zjevně neopodstatněnou. Soud zde nezaslal vyjádření žádného z účastníků ostatním k replice.

V usnesení sp. zn. II. ÚS 825/11 ze dne 23. května 2013 Ústavní soud zaslal vyjádření navrhovaného vedlejšího účastníka stěžovateli k replice ještě před přiznáním vedlejšího účastenství a poté tímž rozhodnutím prohlásil ústavní stížnost za zjevně neopodstatněnou.

V usnesení sp. zn. II. ÚS 2954/20 ze dne 15. června 2021 Ústavní soud při prohlášení ústavní stížnosti za zjevně neopodstatněnou přiznal postavení vedlejšího účastníka a vyjádření vedlejšího účastníka, které bylo předtím zasláno stěžovateli společně s vyjádřeními ostatních účastníků k replice, v něm stručně shrnul.

Ústavní soud přiznal postavení vedlejšího účastníka podle § 76 odst. 3 zákona o Ústavním soudu v samostatných procesních usneseních (např. sp. zn. II. ÚS 1991/20 ze dne 8. července 2021, sp. zn. IV. ÚS 2430/22 ze dne 10. ledna 2023, sp. zn. IV. ÚS 662/23 ze dne 30. května 2023, sp. zn. II. ÚS 2430/23 ze dne 10. září 2024; sp. zn. Pl. ÚS 17/24 ze dne 25. září 2024 a dalších), a to ještě před rozhodnutím ve věci samé.

36. Nejvyšší soud dne 21. srpna 2021 ve svém usnesení sp. zn. 30 Cdo 756/2021 dospěl k závěru, že v občanském soudním řízení není dána pravomoc soudů nařídít odstranění nezákonně uložených dokumentů z trestního spisu, a to ani jako formu zadostiučinění za nemajetkovou újmu.

37. Dne 19. října 2023 Obvodní soud pro Prahu 2 ve svém rozsudku 12 C 174/2019 přiznal částku 50 000 Kč (přibližně 2 000 €) jako náhradu nemajetkové újmy obhájci, jehož komunikace s klientem byla odposlechnuta policií a uložena do trestního spisu. Městský soud

v Praze tento rozsudek ve svém rozsudku sp. zn. 11 Co 27/2024-228 ze dne 20. března 2024 částečně změnil tak, že částku přiznanou advokátovi snížil na 10 000 Kč (přibližně 400 €).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. SPOJENÍ STÍŽNOSTÍ

38. S ohledem na podobný předmět stížností a ke skutečnosti, že stěžovatelé vystupovali ve vnitrostátním řízení jako tatáž strana, považuje Soud za vhodné stížnosti spojit a rozhodnout o nich v jednom rozsudku.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

39. Stěžovatelé namítali, že založením jejich privilegované komunikace s klientem do trestního soudního spisu bylo porušeno jejich právo na respektování soukromého života a korespondence, které je chráněno článkem 8 Úmluvy. Příslušné ustanovení zní následovně:

„1. Každý má právo na respektování svého soukromého... života... a korespondence.

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, hospodářského blahobytu země, ochrany pořádku a předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

A. K přijatelnosti

1. *Tvrzení účastníků řízení*

a) **Vláda**

i) *Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy*

40. Vláda namítala, že stěžovatelé nevyčerpali dostupné a účinné vnitrostátní prostředky nápravy. Zaprvé měli stěžovatelé k dispozici adekvátní kompenzační prostředek podle zákona o odpovědnosti státu za škodu, který stěžovatelé také využili. Obvodní soud v rozsudku účinným způsobem uznal porušení jejich práv, i když jimi nárokovanou částku zadostiučinění nepřiznal. Stěžovatelé se proti tomuto rozsudku neodvolali a proti následnému rozsudku odvolacího soudu, jenž přiznal pouze třem z nich omluvu, nepodali ani jiný vnitrostátní prostředek nápravy, čímž se zbavili možnosti požadovat přiměřené zadostiučinění za tvrzenou majetkovou i nemajetkovou újmu.

41. Zadruhé vláda tvrdila, že jakmile bylo stěžovatelům pravomocným rozsudkem Městského soudu v Praze v kompenzačním řízení potvrzeno, že postup Městského soudu v Brně byl nezákonný, mohli požadovat odstranění privilegované komunikace s klientem z trestního spisu Městského soudu v Brně (viz § 26 výše).

Podle názoru vlády se měli stěžovatelé dovolávat analogického použití § 88 odst. 1 trestního řádu, který ukládá policejnímu orgánu, aby zničil záznam odposlechu, jakmile zjistí, že se jedná o komunikaci obviněného se svým obhájcem. Upozornila také na dřívější rozhodnutí Ústavního soudu o tom, že povinnost odstranit takové informace ze spisu se vztahuje rovněž na trestní soud bez ohledu na to, zda byla či nebyla podána formální žádost (viz § 33 výše).

ii) Postavení oběti a existence podstatné újmy

42. Vláda dále namítala, že druhý, třetí a čtvrtý stěžovatel pozbyli postavení oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy, protože vnitrostátní soudy porušení jejich práv uznaly. Těmto stěžovatelům se rovněž dostalo náležité formy nápravy, a to v podobě písemné omluvy (viz § 27 výše). Protože proti rozhodnutí přiznávajícímu některým z nich omluvu nijak nebrojili, znamenalo to podle názoru vlády, že ji považují za dostatečnou formu nápravy.

43. Dále vláda uváděla, že žádný ze stěžovatelů neutrpěl podstatnou újmu. Vnitrostátní soudy v kompenzačním řízení uznaly, že založení komunikace do trestního spisu představovalo nesprávný úřední postup. Komunikace nepředstavovala podklad pro trestní řízení a neunikla do veřejného prostoru. Do trestního spisu měl přístup jen velice omezený okruh osob a všechny tyto osoby měly zákonem uloženou povinnost mlčenlivosti. Vláda tvrdila, že vnitrostátní soudy věc projednaly a nic nenaspovídá tomu, že by zde respektování lidských práv podle Úmluvy vyžadovalo posouzení odůvodněnosti stížností.

b) Stěžovatelé*i) Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy*

44. Stěžovatelé nesouhlasili s tím, že měli k dispozici dostatečný a účinný prostředek nápravy, jenž mohl vést k odstranění privilegované komunikace z trestního spisu. Tvrdili, že z rozhodnutí Ústavního soudu v jejich věci (viz § 22 výše) naopak vyplývalo, že právo požadovat odstranění důvěrné komunikace ze spisu neměli, i kdyby byl § 88 odst. 1 trestního řádu použitelný analogicky, přičemž možnost takové analogie byla navíc sporná. Zopakovali, že vláda účinnost tohoto prostředku nápravy v praxi nijak nedoložila.

45. Stěžovatelé dále namítali, že žaloba na náhradu újmy podle zákona o odpovědnosti státu za škodu nebyla účinným prostředkem nápravy, protože nemohla vést k odstranění privilegované komunikace ze spisu, jež se v něm i nadále nachází.

ii) Postavení oběti a existence podstatné újmy

46. Stěžovatelé tvrdili, že pro účely článku 8 a pro posouzení utrpěné újmy je nevýznamné, zda se trestní soud v trestním řízení o tuto privilegovanou komunikaci opíral. Zopakovali, že trestní spis byl k dispozici všem spoluobviněným a byl přístupný mnoha osobám činným u Městského soudu v Brně. Stěžovatelé tedy trvali na tom, že postavení oběti mají a podstatnou újmu utrpěli.

2. Hodnocení Soudu**a) Vyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy**

47. Soud konstatuje, že namítaný zásah spočíval v založení komunikace stěžovatelů s jejich klientem a různých konceptů a dokumentů chráněných advokátním tajemstvím do trestního soudního spisu, čímž došlo ke zpřístupnění této komunikace ostatním stranám řízení. Soud již dříve rozhodl, že účinný prostředek nápravy proti zásahu takové povahy musí být způsobilý přezkoumat zákonnost postupu a v případě zjištěné nezákonnosti vést k odstranění privilegované komunikace ze spisu nebo k jejímu zničení (viz *Pruteanu proti Rumunsku*, č. 30181/05, rozsudek ze dne 3. února 2015, § 55–56; obdobně *Segerstedt-Wiberg a ostatní proti Švédsku*, č. 62332/00, rozsudek ze dne 6. června 2006, § 121, s dalšími odkazy).

48. Podle Soudu je mezi stranami nesporné, že vnitrostátní právo nedává civilním soudům projednávajícím žaloby na náhradu újmy pravomoc nařídit odstranění dokumentů z trestních spisů či jejich zničení (viz § 36 výše). Z toho plyne, že žaloba na náhradu újmy by nebyla v projednávané věci adekvátním prostředkem nápravy, i když ji stěžovatele plně nevyčerpali (viz § 26 výše).

49. Vláda dále namítala, že po obdržení rozsudku civilního soudu se závěrem, že založení privilegované komunikace do spisu bylo nezákonné, se stěžovatelé měli u Městského soudu v Brně domáhat nařízení jejího odstranění ze spisu na základě analogického použití § 88 odst. 1 trestního řádu (viz § 25–26 výše).

50. Soud zde však připomíná, že městský soud se s možností analogického použití § 88 odst. 1 trestního řádu na projednávanou věc zjevně neztotožňoval. To je patrné i z několikerého odmítnutí žádostí Z., klienta stěžovatelů, a jeho obhájců o vynětí privilegované komunikace ze spisu (viz § 10 a 12–13 výše), z prohlášení předsedy senátu (viz § 11 výše) a z vyjádření dotčeného soudu v řízení před Ústavním soudem (viz § 19 výše). Soud dále konstatuje, že Krajský soud v Brně (viz § 17 výše) a Ministerstvo spravedlnosti (viz § 14 výše) se shodly na závěru, že dané ustanovení analogicky použít nelze. Tento právní názor lze rovněž dovodit z rozhodnutí Ústavního soudu ve věci stěžovatelů.

51. Podle přesvědčení Soudu tak stěžovatelé nemohli rozumně očekávat, že by návrh opírající se o rozsudek civilního soudu, jenž nebyl soudem nadřízeným, mohl změnit setrvalý postoj Městského soudu v Brně a přimět jej k odstranění privilegované komunikace ze spisu. Soud dále upozorňuje, že kdyby Městský soud v Brně akceptoval názor civilního soudu o nezákonnosti založení komunikace do spisu, mohl a měl ji odstranit z trestního spisu z moci úřední bez nutnosti výslovné žádosti stěžovatelů (viz § 33–34 výše).

52. Nakonec Soud konstatuje, že přezkum ústavní stížnosti stěžovatelů Ústavním soudem z pohledu „jiného zásahu orgánu veřejné moci“ podle § 72 odst. 1 písm. a) naznačuje, že i podle závěru Ústavního soudu nebyl k dispozici jiný účinný vnitrostátní procesní prostředek způsobilý tento zásah napravit (viz § 33 výše). Soud má za to, že by bylo příliš formalistické požadovat po stěžovatelích, aby využili prostředek nápravy, jehož uplatnění nepovažovala za povinné ani nejvyšší soudní instance daného státu (viz *D. H. a ostatní proti České republice*, č. 57325/00, rozsudek velkého senátu ze dne 13. listopadu 2007, § 118).

53. Soud proto zamítá předběžnou námitku vlády ohledně nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy ze strany stěžovatelů.

b) Postavení oběti a existence podstatné újmy

54. V reakci na námitku vlády, že druhý, třetí a čtvrtý stěžovatel pozbyli postavení oběti v návaznosti na uznání vnitrostátních soudů, že zásah do jejich práv byl nezákonný, uvádí Soud, že rozsudek civilního soudu nevedl k odstranění privilegované komunikace stěžovatelů ze spisu. Soud tak shledává, že pouhé konstatování porušení ze strany civilního soudu nezbavilo stěžovatele postavení oběti ve smyslu článku 34 Úmluvy.

55. V poslední řadě nemůže Soud přisvědčit ani argumentu vlády, že stěžovatelé neutrpěli podstatnou újmu. Městský soud založením privilegované komunikace do soudního spisu reálně zpřístupnil komunikaci stěžovatelů s jejich klientem, včetně strategie obhajoby a různých dokumentů a konceptů podání, státnímu zástupci a několika spoluobžalovaným, jejichž zájmy v řízení mohly být v rozporu se zájmy jejich klienta. I když tyto dokumenty nebyly použity v soudním řízení jako důkaz, jejich zpřístupnění ostatním stranám narušilo vztah důvěry a důvěrnost komunikace mezi stěžovateli jako obhájci a jejich klientem.

56. Soud konstatuje, že advokáti v demokratické společnosti vykonávají zásadní úlohu, kterou by nebyli schopni zajistit, pokud by nemohli zaručit důvěrnost výměny informací (viz *Michaud proti Francii*, č. 12323/11, rozsudek ze dne 6. prosince 2012, § 118). Soud shledává, že již pouhý akt založení privilegovaných materiálů do soudního spisu mohl stěžovatelům přivodit citelnou újmu. Proto zamítá předběžnou námitku vlády týkající se absence podstatné újmy.

c) Závěr k přijatelnosti

57. Soud konstatuje, že tato stížnostní námitka není zjevně neopodstatněná a není nepřijatelná ani z jiných důvodů. Proto musí být prohlášena za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti*1. Tvzení účastníků řízení*

58. Stěžovatelé namítali, že založení rozličné privilegované komunikace s jejich klientem získané z elektronických zařízení zajištěných klientovi do soudního spisu porušilo jejich právo na respektování jejich soukromého života a korespondence. Dále namítali, že český právní rámec neobsahuje dostatečné záruky pro respektování soukromí privilegované komunikace v případech, ve kterých dochází ke zkoumání dat ze zajištěných elektronických zařízení.

59. Vláda připustila, že vnitrostátní soudy porušení práv stěžovatelů na vnitrostátní úrovni uznaly, a neuvedla žádná další tvrzení.

*2. Hodnocení Soudu***a) K existenci zásahu**

60. Podle Soudu je mezi účastníky nesporné, že data získaná ze zařízení klienta stěžovatelů a umístěná do soudního spisu obsahovala privilegovanou komunikaci mezi stěžovateli a jejich klientem. Soud připomíná, že taková komunikace požívá zvláštní ochrany na poli článku 8 Úmluvy (viz mimo jiné, *Michaud proti Francii*, cit. výše, § 118; *Saber proti Norsku*, č. 459/18, rozsudek ze dne 17. prosince 2020, § 51; *Vasil Vasilev proti Bulharsku*, č. 7610/15, rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, § 89).

61. Soud již dříve rozhodl ve věci týkající se odposlechů telefonní linky patřící klientovi, že odposlech a záznam konverzace mezi advokátem a jeho klientem představuje závažný zásah do práv na respektování „soukromí“ a „korespondence“ chráněných podle článku 8 (viz *Vasil Vasilev*, cit. výše, § 84 a 89; *Kopp proti Švýcarsku*, č. 23224/94, rozsudek ze dne 25. března 1998, § 50 a 72). Zkoumání komunikace mezi klientem a jeho advokátem nalezené na advokátově elektronickém zařízení je obdobně shledáváno za zásah do práva na respektování „korespondence“ (viz *Särgava proti Estonsku*, č. 698/19, rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, § 85; *Bersheda a Rybolovlev proti Monaku*, č. 36559/19 a 36570/19, rozsudek ze dne 6. června 2024, § 84; *Saber*, cit. výše, § 48).

62. Soud konstatuje, že v projednávané věci byla privilegovaná data, včetně komunikace se stěžovateli, extrahována z elektronických zařízení klienta. Podle názoru Soudu se stěžovatelé nezřekli svého práva na soukromí a ochranu korespondence jen kvůli existenci hypotetické možnosti, že by data zaslaná jejich klientům mohla být přeposlána třetím osobám nebo získána orgány veřejné moci. Naopak mohli důvodně předpokládat, že soukromí jejich komunikace bude respektováno a chráněno (viz obdobně *Macharik proti České republice*, č. 51409/19, rozsudek ze dne 13. února 2025, § 34; *Bărbulescu proti Rumunsku*, č. 61496/08, rozsudek velkého senátu ze dne 5. září 2017, § 73; *Benedik proti Slovinsku*, č. 62357/14, rozsudek ze dne 24. dubna 2018, § 101). Zvláštní ochrana zaručená ve vztahu ke komunikaci mezi advokátem a klientem by fakticky ztratila smysl, pokud by se nevztahovala i na elektronickou komunikaci uloženou ať již na zařízení advokáta, nebo jeho klienta.

63. Soud dále podotýká, že vláda nerozporovala v projednávané věci existenci zásahu do práv stěžovatelů. Soud proto konstatuje, že umístění privilegované komunikace stěžovatelů s jejich klientem, získané z elektronických zařízení tohoto klienta, do soudního spisu zasáhlo

do práv stěžovatelů na respektování jejich soukromého života a korespondence, jež jsou chráněna prvním odstavcem článku 8 Úmluvy.

b) K oprávněnosti zásahu

64. Zásah porušuje článek 8 Úmluvy, ledaže je „v souladu se zákonem“, sleduje jeden nebo více legitimních cílů uvedených v odstavci 2 a při dosahování těchto cílů je „nezbytný v demokratické společnosti“.

65. Soud zdůraznil, že výklad a uplatnění vnitrostátního práva náleží především vnitrostátním orgánům veřejné moci, zejména soudům. V tomto ohledu podotýká, že v kompenzačním řízení zahájeném stěžovateli vnitrostátní soudy nezákonnost zásahu uznaly. Dospěly k tomuto závěru i přes nemožnost určit jednoznačné zákonné ustanovení, které by prohlášení privilegovaných dat uložených na zajištěných elektronických zařízeních zakazovalo. Namísto toho vycházely z obecných zásad chránících důvěrnost advokátní komunikace a analogicky z § 88 odst. 1 a § 158d trestního řádu, které zakazují odposlech a záznam komunikace v jiných situacích (viz § 25–26 výše).

66. Soud zde však podotýká, že v jiných řízeních dospěly vnitrostátní soudy k opačným závěrům. V řízeních týkajících se žádostí o odstranění komunikace ze spisu posoudily Městský soud v Brně a Krajský soud v Brně extrakci privilegovaných elektronických dat a jejich založení do spisu jako zákonný postup (viz § 12–17 výše). Ústavní soud neshledal žádný důvod tento závěr zpochybnit a konstatoval, že stěžovatelům jako advokátům v kontextu trestního řízení zvláštní právo na ochranu komunikace s jejich klientem nespovědilo (viz § 22 výše).

67. Soud připomíná, požadavek zákonnosti znamená i to, že opatření musí mít určitý podklad ve vnitrostátním právu, přičemž pojmem „zákon“ se rozumí jeho materiální, a nikoli formální znaky. Takový zákon musí být v souladu se zásadami, na nichž stojí právní stát, a musí být předvídatelný co do svých důsledků (viz *Kopp*, cit. výše, § 55; *Vasil Vasilev*, cit. výše, § 88–89; *Big Brother Watch a ostatní proti Spojenému království*, č. 58170/13 a dvě další, rozsudek velkého senátu ze dne 25. května 2021, § 332). Jeho formulace musí být dostatečně jasná, aby poskytla osobám adekvátní informaci o okolnostech a podmínkách, za nichž jsou orgány veřejné moci oprávněny se uchýlit k určitým opatřením (viz *Golovan proti Ukrajině*, č. 41716/06, rozsudek ze dne 5. července 2012, § 57).

68. V kontextu odposlechů a zaznamenávání soukromé komunikace zdůraznil Soud již dříve význam existence dostatečných záruk proti svévoli a zneužití, včetně zvláštních procesních záruk, je-li v sázce ochrana důvěrnosti komunikace mezi advokátem a jeho klientem (viz *Michaud*, cit. výše, § 130; *Sommer proti Německu*, č. 73607/13, rozsudek ze dne 27. dubna 2017, § 56).

69. Soud shledal takové záruky nedostatečnými v případech, ve kterých například vnitrostátní právo neupravilo dostatečně konkrétní a předvídatelný postup pro prohlížení obsahu nosičů elektronických dat za účelem vyhledání důkazů a oddělení privilegovaných materiálů (viz *Särgava proti Estonsku*, č. 698/19, rozsudek ze dne 16. listopadu 2021, § 99–103; *Saber*, cit. výše, § 55; *Kopp*, cit. výše, § 73), právní řád neupravoval řešení potenciálních sporů mezi orgány veřejné moci a advokátem, jež by z tohoto postupu vyplynuly, nebo nebyl upraven postup k zajištění toho, aby privilegované materiály nebyly zpřístupněny orgánům činným v trestním řízení před tím, než mohly soudy provést zvláštní a podrobnou analýzu případu (viz *Särgava*, cit. výše, § 107).

70. Ve vztahu ke skutkovým okolnostem projednávané věci Soud shledává, že zákonná úprava získávání dat ze zajištěných elektronických zařízení nebyla vůči svým adresátům dostatečně jasná a předvídatelná a neobsahovala dostatečné hmotněprávní a procesní záruky k ochraně důvěrnosti komunikace mezi advokátem a klientem.

71. Zprvce se jednotlivé vnitrostátní orgány projednávající věc stěžovatelů i vláda a stěžovatelé v řízení před Soudem shodli, že neexistuje žádné zákonné ustanovení, které by jasně a konkrétně zakazovalo prohlížení privilegovaných dat obsažených v zajištěných elektronických zařízeních a jejich použití v trestním řízení. Ministerstvo spravedlnosti rovněž uznalo, že se jedná o mezeru v zákoně a situace není jednoznačně upravena (viz § 14 výše). Soudy v kompenzačním řízení dospěly k závěru, že dokumenty chráněny jsou, a to na základě obecné zásady důvěrnosti advokátní komunikace naplňující právo na spravedlivý proces podle Listiny základních práv a svobod, a dále pak analogicky podle § 88 odst. 1 trestního řádu. Nicméně jak Soud již uvedl výše (viz § 65–66 výše), tato analogie je nejistá a několik dalších vnitrostátních soudů a orgánů veřejné moci, včetně Ústavního soudu, takový zákaz nedovodily. Soud proto dochází k závěru, že nebylo dostatečně jasné, zda existuje ve vnitrostátním právu pravidlo zakazující prohlížení privilegovaných dat získaných z elektronických zařízení advokátova klienta, a pokud takové pravidlo existovalo, nebylo jasné, jak ho uplatňovat. Na vnitrostátní úrovni tedy nebyla k dispozici zákonná úprava zacházení s důvěrnými elektronickými daty, která by byla pro své adresáty předvídatelná co do důsledků.

72. Zadruhé Soud konstatuje, že neexistence jednoznačné právní úpravy znamenala, že právní řád neobsahoval konkrétní a předvídatelný postup pro procházení dat a oddělení privilegovaných materiálů uložených na nosičích elektronických dat, který by byl v souladu se zásadami dovozenými v judikatuře Soudu (viz § 69 výše). Soud bere na vědomí, že určitý návod poskytl rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. dubna 2025 týkající se dat na týchž zařízeních náležejících klientovi stěžovatelů (viz § 28 výše). Tento rozsudek byl však vydán až poté, kdy stěžovatelé podali své stížnosti Soudu, a nemohl nijak ovlivnit fakt, že jejich data již byla do spisu založena a zpřístupněna všem stranám trestního řízení vedeného proti jejich klientovi. V každém případě Soud není přesvědčen, že rozsudek Nejvyššího soudu jako takový může být považován za jasný a předvídatelný postup naplňující požadavky vyplývající z judikatury Soudu a dostupný i stěžovatelům, kteří nebyli stranou trestního řízení, v němž došlo k založení dat do soudního spisu.

73. Podle názoru Soudu tedy nebyl zákon v projednávané věci předvídatelný, protože právní úprava byla nejednoznačná a procesní záruky na ochranu privilegovaných dat na zajištěných elektronických zařízeních nedostatečné. Daná úprava proto postrádala požadavky, které by jinak musely být splněny pro naplnění kritéria, že zásah musí být v souladu se zákonem ve smyslu čl. 8 odst. 2 Úmluvy.

74. Výše uvedené úvahy postačují k tomu, aby Soud učinil závěr, že předmětný zásah do práv stěžovatelů neměl dostatečný základ ve vnitrostátním právu. S ohledem na tento závěr již Soud nemusí zkoumat zásah prizmatem zbývajících kritérií podle daného článku.

75. Došlo proto k porušení článku 8 Úmluvy.

III. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 13 VE SPOJENÍ S ČLÁNKEM 8 ÚMLUVY

76. Stěžovatelé také namítali, že neměli k dispozici účinný prostředek nápravy ve vztahu ke svým stížnostním námitkám na poli článku 8. Vycházeli z článku 13 Úmluvy, který zní následovně:

„Každý, jehož práva a svobody přiznané touto Úmluvou byly porušeny, musí mít účinné opravné prostředky před národním orgánem, i když se porušení dopustily osoby při plnění úředních povinností.“

A. K přijatelnosti

77. Soud shledává, že stížnostní námitky stěžovatelů na poli článku 8 Úmluvy byly „hájitelné“. Z toho plyne, že článek 13 Úmluvy je v projednávané věci použitelný.

78. Soud dále konstatuje, že tato stížnostní námitka není zjevně neopodstatněná a není nepřijatelná ani z jiných důvodů uvedených v článku 35 Úmluvy. Proto musí být prohlášena za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

79. Stěžovatelé tvrdili, že neměli dostupný prostředek nápravy, který by jim umožnil požadovat odstranění privilegovaných dat ze spisu jejich klienta (viz také § 44–45 výše).

80. Vláda podotkla, že stěžovatelé mohli nárokovat zadostiučinění a dostalo se jim adekvátní formy nápravy (viz § 40 výše). Dále poukázala na prostředek nápravy, který stěžovatelé nevyužili a který by podle jejího názoru k odstranění chráněných dat ze spisu vedl (viz § 41 výše).

81. Soud již konstatoval výše, že účinným prostředkem nápravy tvrzeného porušení článku 8 spočívajícího v založení privilegované komunikace do soudního spisu by bylo poskytnutí možnosti domáhat se přezkumu zákonnosti takového jednání a následně odstranění či zničení dat, pokud by byl postup shledán nezákonným (viz § 47 výše).

82. Soud již výše dospěl k závěru, že stěžovatelé takový prostředek nápravy k dispozici neměli (viz § 50–51 výše). Žádost podaná k Městskému soudu v Brně nenaplnila kritéria účinného prostředku nápravy především proto, že nebyl dán jasný a předvídatelný postup vyžadující protřídění dat a odstranění chráněných dokumentů (viz § 72 výše). Vláda žádný jiný potenciálně účinný prostředek nápravy neuvedla.

83. Za daných okolností Soud shledává, že stěžovatelé v předmětné době účinný prostředek nápravy neměli k dispozici.

84. Tento závěr dostačuje Soudu ke konstatování, že došlo k porušení článku 13 Úmluvy vykládaného ve spojení s článkem 8.

IV. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČL. 6 ODS. 1 ÚMLUVY

85. Stěžovatelé namítali, že návrh ČAK na přiznání vedlejšího účastnictví v jejich řízení před Ústavním soudem jim nebyl zaslán k vyjádření. Odvolávali se na čl. 6 odst. 1 Úmluvy, jehož relevantní pasáž zní takto:

„Každý má právo na to, aby jeho záležitost byla spravedlivě... projednána... soudem..., který rozhodne o jeho občanských právech nebo závazcích...“

A. K přijatelnosti

1. Tvrzení účastníků řízení

86. Vláda uvedla, že tato stížnostní námitka by měla být prohlášena za nepřijatelnou, protože stěžovatelé neutrpěli „podstatnou újmu“ ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. b) Úmluvy a nelze dovést zájem na přezkoumání stížnosti z hlediska dodržování lidských práv. Připomněla, že podání ČAK představovalo návrh na přiznání postavení vedlejšího účastníka v řízení před Ústavním soudem. Její právní názor v něm byl obsažen výhradně s cílem přesvědčit Ústavní soud o tom, že jí skutečně svědčí právo na přiznání postavení vedlejšího účastníka, jelikož má na výsledku řízení zájem (viz § 31 výše *in fine*). Z pohledu vlády neexistoval žádný důvod zasílat její návrh ostatním účastníkům dříve, než jí bylo postavení vedlejšího účastníka podle § 76 odst. 3 zákona o Ústavním soudu přiznáno.

87. Podle tvrzení vlády stěžovatelé navíc neupřesnili, jak mohl návrh ČAK, pokud by jim skutečně zaslán byl, ovlivnit argumenty jimi uplatňované v řízení před Ústavním soudem. Podle tvrzení vlády se ČAK ve svém návrhu názorově přiklonila ke stěžovatelům. Návrh podala

poté, kdy byla informována o řízení právním zástupcem stěžovatelů, a byl v něm zdůrazněn zásadní význam ochrany důvěrnosti komunikace mezi obhájci a jejich klienty. Právní zástupce stěžovatelů dále nahlédl dne 21. června 2019 do elektronického spisu Ústavního soudu, jehož součástí byl návrh ČAK, a to několik měsíců před rozhodnutím Ústavního soudu, a mohl se s ním tak seznámit.

88. Vláda rovněž podotkla, že návrh ČAK neobsahoval žádné nové skutečnosti. Její argumentace byla v usnesení stručně shrnuta a Ústavní soud se zjevně o návrh ČAK nijak neopíral. Vláda připustila, že Ústavní soud nevysvětlil důvody pro nezaslání návrhu ČAK stěžovatelům. Poukázala však na to, že požadavek poskytnout odůvodnění byl nastolen v rozsudku *Janáček proti České republice* (č. 9634/17, rozsudek ze dne 2. února 2023), který byl zveřejněn až po usnesení Ústavního soudu v projednávané věci.

89. Stěžovatelé uvedli, že okolnosti této věci byly totožné jako ve věci *Janáček* (cit. výše) a standardní praxe Ústavního soudu nebyla v souladu s judikaturou Soudu. Namítali, že zjevně měli zájem vyjádřit se k tomu, zda by ČAK měla být připuštěna jako vedlejší účastnice do řízení, protože by jí tak svědčila stejná práva a povinnosti jako hlavním účastníkům. Navíc i když se jejich zástupce do internetové aplikace Ústavního soudu za účelem nahlédnutí do elektronického spisu skutečně přihlásil (viz § 21 výše), neměl přístup ke všem dokumentům v tomto spisu.

2. Hodnocení Soudu

90. Soud konstatuje, že předběžná námitka vlády ohledně absence podstatné újmy úzce souvisí s odůvodněností této stížnostní námitky a je tedy na místě ji spojit s rozhodnutím o její odůvodněnosti (viz obdobně *Janáček proti České republice*, cit. výše).

91. Soud dále konstatuje, že tato stížnostní námitka není zjevně neopodstatněná a není nepřijatelná ani z jiných důvodů uvedených v článku 35 Úmluvy. Proto musí být prohlášena za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

92. Stěžovatelé a vláda zopakovali své argumenty k přijatelnosti stížnostní námitky, jak jsou popsány v § 86–89 výše.

93. Soud podotkl, že právo na kontradiktornost řízení v sobě zahrnuje právo účastníků seznámit se se všemi důkazy nebo vyjádřeními předloženými s cílem ovlivnit rozhodnutí soudu a možnost zaujmout k nim stanovisko. Tento požadavek se vztahuje i na nezávazná poradní stanoviska, jejichž cílem je napomoci soudu při rozhodování. Soud není povinen zjišťovat, zda nezaslání určitého dokumentu způsobilo stěžovatelům újmu, neboť k porušení může dojít, i když újma nevznikla (viz *Vorotnikova proti Lotyšsku*, č. 68188/13, rozsudek ze dne 4. února 2021, § 21–22, s dalšími odkazy).

94. Soud dále konstatuje, že právo na kontradiktornost řízení není absolutní a jeho rozsah se může lišit v konkrétních rysech předmětného řízení. V některých případech, jejichž okolnosti byly velmi specifické, totiž Soud dospěl k názoru, že neposkytnutí určité písemnosti v řízení a nemožnost stěžovatele se k ní vyjádřit nebyly v rozporu se zásadou spravedlivého procesu, neboť měl Soud za to, že taková možnost by neměla vliv na výsledek věci, v níž přijaté závěry nevzbuzovaly žádné pochybnosti (viz *Stepinska proti Francii*, č. 1814/02, rozsudek ze dne 15. června 2004; *Verdú Verdú proti Španělsku*, č. 43432/02, rozsudek ze dne 15. února 2007).

95. Soud podotýká, že v některých případech námitku týkající se nepostoupení vyjádření Ústavním soudem některému z účastníků řízení zamítl, jelikož stěžovateli nevznikla podstatná újma ve smyslu čl. 35 odst. 3 písm. b), ve znění účinném před vstupem Protokolu č. 15 k Úmluvě v platnost (viz např. *Holub proti České republice*, č. 24880/05, rozhodnutí ze

dne 14. prosince 2010; *Čavajda proti České republice*, č. 17696/07, rozhodnutí ze dne 29. března 2011; *Matoušek proti České republice*, č. 9965/08, rozhodnutí ze dne 29. března 2011). Vzal přitom v úvahu dva faktory: že předmětná vyjádření pouze odkazovala na vlastní rozhodnutí daného účastníka vydaná v předmětné věci a že Ústavní soud své rozhodnutí o takto nepostoupená vyjádření neopřel. V těchto konkrétních případech vyjádřil Soud pochopení s ohledem na potřebu hospodárního vedení řízení.

96. Soud nicméně zdůraznil, že musí existovat skutečně velmi pádné důvody k tomu, aby vyjádření přijatá a založená do spisu pro účely posouzení soudem nebyla poskytnuta ostatním účastníkům (viz *Janáček*, cit. výše, § 53).

97. Ve vztahu k projednávané věci Soud uvádí, že předmětné podání bylo návrhem ČAK na přiznání postavení vedlejší účastnice v řízení před Ústavním soudem (viz § 20 výše). Návrh obsahoval i právní názor ČAK k projednávané problematice, který byl později v usnesení Ústavního soudu stručně shrnut společně s rozhodnutím o přiznání vedlejšího účastenství. Tímto rozhodnutím se tak ČAK stala vedlejší účastnicí v řízení před Ústavním soudem a Ústavní soud její argumenty posoudil, aniž by stěžovatelům dal příležitost se k návrhu na přiznání vedlejšího účastenství nebo k obsahové stránce intervence vyjádřit. To odlišuje projednávanou věc od případů citovaných v § 95 výše, které se týkaly vyjádření vnitrostátních soudů, které vydaly rozhodnutí v daných věcech před jejich nápadem na Ústavní soud, a jejichž názory tak mohly být účastníkům rozumně známy. Návrh ČAK na přiznání vedlejšího účastenství uváděl argumenty, které nebyly v řízení dříve vzneseny či diskutovány, a Ústavní soud tak byl prvním soudem, který se podstatou těchto argumentů zabýval. I přesto neodůvodnil, proč se rozhodl podání ČAK ostatním účastníkům řízení nezaslat.

98. Soud bere na vědomí poznámku vlády, kterou stěžovatelé nerozporovali, že to byl sám právní zástupce stěžovatelů, kdo ČAK o řízení před Ústavním soudem informoval. Rovněž bere na vědomí, že ČAK zjevně intervenovala na podporu věci stěžovatelů a že Ústavní soud se o její argumenty ve svém konečném rozhodnutí neopíral.

99. Soud však znovu uvádí, že není povinen posuzovat, zda nezaslání návrhu ČAK na přiznání vedlejšího účastenství přivodilo stěžovateli újmu (viz *Janáček*, cit. výše, § 54; *Milátová a ostatní proti České republice*, č. 61811/00, rozsudek ze dne 21. června 2005, § 65). Z pohledu práva stěžovatele na spravedlivý proces není rozhodující, nakolik argumenty ČAK ovlivnily hodnocení Ústavního soudu (viz *Kuopila proti Finsku*, č. 27752/95, rozsudek ze dne 27. dubna 200, § 35). Ani možnost stěžovatele proaktivně nahlédnout do spisu (viz § 87 výše) neznamená, že soud neměl povinnost zaslat návrh ČAK stěžovateli k vyjádření.

100. S přihlédnutím k výše uvedeným úvahám Soud zamítá předběžnou námitku vlády a dochází k závěru, že respektování práva na spravedlivý proces zaručeného čl. 6 odst. 1 v projednávané věci vyžadovalo, aby se stěžovatelům dostalo příležitosti seznámit se s návrhem ČAK v řízení před Ústavním soudem a vyjádřit se k němu.

101. Došlo proto k porušení článku čl. 6 odst. 1 Úmluvy.

V. K POUŽITÍ ČLÁNKŮ 41 A 46 ÚMLUVY

102. Článek 41 Úmluvy zní:

„Jestliže Soud zjistí, že došlo k porušení Úmluvy nebo Protokolů k ní, a jestliže vnitrostátní právo dotčené Vysoké smluvní strany umožňuje pouze částečnou nápravu, přiznává Soud v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

103. Příslušné části článku 46 Úmluvy znějí následovně:

„1. Vysoké smluvní strany se zavazují, že se budou řídit konečnými rozsudky Soudu ve všech případech, jichž jsou stranami.

2. Konečný rozsudek Soudu se doručuje Výboru ministrů, který dohlíží na jeho výkon...“

A. Článek 41 Úmluvy

1. Újma

104. Stěžovatelé požadovali každý částku 4 500 eur (€) za nemajetkovou újmu.

105. Vláda nárok rozporovala s tvrzením, že za případnou nemajetkovou újmu by mělo jako spravedlivé zadostiučinění postačovat konstatování porušení Úmluvy.

106. S ohledem na zjištěná porušení a na základě zásad spravedlnosti Soud rozhodl, že každému stěžovateli přiznává na náhradu nemajetkové újmy částku 4 000 € navýšenou o případnou částku daně.

2. Náklady řízení

107. Stěžovatelé náhradu nákladů řízení před Soudem nepožadovali. Soud proto dospěl k závěru, že není důvod přiznat stěžovateli z tohoto titulu žádnou částku.

B. Článek 46 Úmluvy

108. Na základě článku 46 Úmluvy má dotčený stát povinnost zvolit, pod dohledem Výboru ministrů, obecná, případně i individuální opatření, která přijme ve svém vnitrostátním právním řádu k ukončení porušení a co nejširší nápravu jeho důsledků tak, aby byla co nejvíce obnovena situace, která by nastala, kdyby k porušení nedošlo (viz *Ekimdzhiiev a ostatní proti Bulharsku*, č. 70078/12, rozsudek ze dne 11. ledna 2022, § 427).

109. Soud připomíná, že je především na dotčeném státu, aby si za současného dohledu Výboru ministrů zvolil prostředky, jimiž splní v rámci vnitrostátního právního řádu své povinnosti podle článku 46 Úmluvy, přičemž takové prostředky musí odpovídat závěrům uvedeným v rozsudku Soudu (viz *Magnitskiy a ostatní proti Rusku*, č. 32631/09 a 53799/12, rozsudek ze dne 27. srpna 2019, § 295). Za určitých okolností ale považuje Soud za vhodné předestřít dotčenému státu druh individuálního nebo obecného opatření, které lze přijmout k ukončení situace vedoucí k závěru o porušení.

110. Soud konstatuje, že v projednávané věci posoudil založení privilegované komunikace stěžovatelů do soudního spisu jejich klienta a uchování v něm jako porušení Úmluvy. Soud zjistil nedostatky v právní úpravě účinné v době zásahu, především absenci konkrétního a předvídatelného postupu pro prohlížení zajištěných elektronických zařízení za účelem vytrženi dat a oddělení jakýchkoli privilegovaných materiálů. Soud uvedl, že se Nejvyšší soud pokusil tuto mezeru v rozsudku týkajícím se klienta stěžovatelů vyplnit (viz § 28 výše). Není však přesvědčen o tom, že lze samotný rozsudek Nejvyššího soudu považovat za jasný a předvídatelný postup naplňující požadavky vyplývající z judikatury Soudu, který by byl dostupný i stěžovatelům, kteří nebyli stranou trestního řízení (viz § 72 výše). Soud proto považuje za vhodné vyjádřit se v tom smyslu, že individuální opatření v projednávané věci musí spočívat také v odstranění privilegovaného materiálu z trestního spisu klienta stěžovatelů. Dále by v rámci obecných opatření měl být právní rámec uveden do souladu se zásadami uvedenými v tomto rozsudku.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *rozhoduje* o spojení stížností;
2. *prohlašuje* stížnosti za přijatelné;
3. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy;
4. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 13 Úmluvy vykládaného ve spojení s článkem 8;
5. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 6 Úmluvy;
6. *rozhoduje*,
 - a) že žalovaný stát má každému ze stěžovatelů zaplatit částku 4 000 € (čtyři tisíce eur) jako náhradu nemajetkové újmy, která se převede na měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni zaplacení, dále případnou částku daně, kterou mohou být stěžovatelé povinni zaplatit, a to ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle čl. 44 odst. 2 Úmluvy;
 - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty tří měsíců až do zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou ve výši marginální zápůjční sazby Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšenou o tři procentní body;
7. *zamítá* v ostatním návrh stěžovatelů na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno v anglickém jazyce a sděleno písemně dne 18. prosince 2025 v souladu s čl. 77 odst. 2 a 3 jednacího řádu Soudu.

Victor Soloveytchik
tajemník

María Elósegui
předsedkyně

Podle čl. 45 odst. 2 Úmluvy a čl. 74 odst. 2 jednacího řádu Soudu je k tomuto rozsudku připojeno oddělení stanovisko soudce Serghidese.

SOUHLASNÉ STANOVISKO SOUDCE SERGHIDESE

1. Jak je uvedeno v úvodní části rozsudku, spojené stížnosti se týkají především rozličné komunikace mezi stěžovateli jako obhájci a jejich klientem (Z.). Tato komunikace byla získána z elektronických zařízení klienta a založena do jeho trestního spisu.

2. Stěžovatelé se dovolávali článků 6, 8 a 13 Úmluvy a Soud, včetně mne, konstatoval porušení všech těchto ustanovení Úmluvy.

3. Toto souhlasné stanovisko se týká pouze stížnostní námitky na poli čl. 6 odst. 1 Úmluvy, konkrétně toho, že návrh České advokátní komory (ČAK) na přiznání vedlejšího účastenství ve věci stěžovatelů před Ústavním soudem jim nebyl zaslán k vyjádření. Je třeba zde připomenout, že stěžovatelé nebyli slyšeni ani před přiznáním vedlejšího účastenství ČAK, ani poté. Věcné vyjádření ČAK bylo obsaženo již v návrhu na její vstup do řízení a Ústavní soud rozhodl ve věci, přičemž vyjádření ČAK ve svém usnesení shrnul, aniž by poskytl stěžovatelům možnost se ke stanovisku ČAK ještě před vydáním rozhodnutí vyjádřit. Rozhodnutí Ústavního soudu bylo totiž přijato dne 20. listopadu 2019 a doručeno stěžovatelům o tři dny později, a to dne 23. listopadu 2019. Rozhodnutím byla ústavní stížnost stěžovatelů shledána zjevně neopodstatněnou se závěrem, že jejich základní práva porušena nebyla, protože ochrana důvěrnosti komunikace s advokátem byla právem klienta, nikoli advokáta (viz § 22 rozsudku).

4. Rozsudek konstatuje porušení čl. 6 odst. 1, protože Ústavní soud přiznal ČAK postavení vedlejší účastnice, aniž by její návrh na vstup do řízení zaslal stěžovatelům, dal jim příležitost se s ním seznámit a vyjádřit se k němu, a aniž by uvedl jakékoli důvody pro nezaslání předmětného dokumentu k replice (viz § 96–101 rozsudku). Z rozsudku je zřejmé, že Soud může v souladu se svou judikaturou v některých případech připustit intervenci vedlejšího účastníka i bez zaslání návrhu na jeho vstup hlavním účastníkům, ale musí k tomu být „velmi pádné důvody“ (viz § 96 rozsudku). Podle mého mínění – a zde se s většinou členů senátu rozcháším – jsou záruky rovnosti zbraní a kontradiktornosti řízení implicitně zahrnuté do čl. 6 odst. 1 nezbytnými součástmi spravedlivého procesu a nelze z nich činit žádné výjimky, bez ohledu na případné „pádné důvody“, jež by soud mohl pro jejich opomenutí mít (rozsudek zde uvádí, že právo na kontradiktornost řízení není absolutní – viz § 94).

5. Podle mého skromného názoru bylo tedy v projednávané věci správně rozhodnuto tak, že došlo k porušení čl. 6 odst. 1, ale v odůvodnění tohoto závěru chybí jednoznačná ochrana strukturálních záruk zakotvených v čl. 6 odst. 1. Otevřením možnosti, že nezasílání určitých vyjádření může být přijatelné, jsou-li pro něj velmi pádné důvody, rozsudek se vší úctou podřívá normativní základy kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní. Normativní či principiální přístup (který zastávám) považuje nezasílání dokumentů za porušení samo o sobě: tedy za vadu, již nelze nijak vyvážit, ospravedlnit nebo absorbovat do hodnocení „celkové spravedlivosti“. Pouze tento přístup, a nikoli aktuální judikatorní přístup Soudu – jež nazývám přístupem „kvalifikované celkové spravedlivosti“ – zachovává nezbytné strukturální charakteristiky spravedlivého procesu podle Úmluvy. Principiální či normativní pohled jsem již vysvětloval v mnoha svých oddělených stanoviscích¹, na něž odkazuji, a dávám jej do

¹ Viz *Xenofontos a ostatní*, č. 68725/16 a dvě další, rozsudek ze dne 25. října 2022 (§ 28–50 stanoviska); *Souroullas Kay a Zannettos*, č. 1618/18, rozsudek ze dne 26. listopadu 2024 (§ 5–36 stanoviska); *Yüksel Yalçinkaya proti Turecku*, č. 15669/20, rozsudek velkého senátu ze dne 26. září 2023 (§ 7–9 stanoviska); *Snijders proti Nizozemsku*, č. 56440/15, rozsudek ze dne 6. února 2024 (§ 24–86 stanoviska); *W. R. proti Nizozemsku*, č. 989/18, rozsudek ze dne 27. srpna 2024 (§ 4–39 stanoviska); *Sakkou proti Kypru*, č. 4429/23, rozsudek ze dne 10. července 2025 (§ 8–13 stanoviska); *Opalenko proti Ukrajině*, č. 46673/18, rozsudek ze dne 17. července 2025

protikladu ke kvalifikovanému pohledu na procesní spravedlivost, jenž umožňuje balanční test, a není tak nutné, abych dále rozdíl mezi těmito dvěma přístupy rozebíral. Přestože rozsudek kvůli svému konstatování, že „velmi pádné důvody“ mohou být zprošťujícím faktorem pro nezaslání podání třetích stran k replice, normativní přístup nezastává, podporuje jej ve svém § 99 v několika bodech, konkrétně že a) není povinen posuzovat, zda nezaslání návrhu ČAK na přiznání vedlejšího účastnictví přivedlo stěžovateli újmu, b) z pohledu stěžovatelova práva na spravedlivý proces není rozhodující, nakolik argumenty ČAK ovlivnily hodnocení Ústavního soudu, a c) možnost stěžovatelů proaktivně nahlédnout do spisu neznamena, že soud neměl povinnost zaslat návrh ČAK stěžovateli k vyjádření.

6. Je však nutné objasnit několik dalších bodů týkajících se principiálního či normativního přístupu. Podle tohoto přístupu, jak jej chápu a uplatňuji, zahrnuje celková spravedlivost procesu splnění všech záruk článku 6, což platí nejen pro každou fázi řízení, ale rovněž pro každého hlavního či vedlejšího účastníka řízení. Spravedlivost musí být zachovávána v každém okamžiku a mezi všemi aktéry či zainteresovanými osobami. Pokud například vedlejší účastník intervenuje v řízení, aniž by bylo řádně komunikováno jeho stanovisko, bude tím spravedlivost narušena, i kdyby všechny ostatní aspekty procesu byly formálně v pořádku. V projednávané věci Ústavní soud nejenže neuložil ČAK povinnost zaslat svůj návrh na vedlejší účastnictví stěžovatelům, ale ani stěžovatelům neumožnil se se stanoviskem ČAK obsaženým v samotném návrhu na přiznání postavení vedlejšího účastníka seznámit a vyjádřit se k němu.

7. Zdvořile si dovoluji nesouhlasit s rozsudkem, pokud jde o hodnocení, že neposkytnutí vyjádření přijatých a založených do spisu pro účely posouzení soudem ostatním účastníkům může být za určitých okolností ospravedlnitelné, zejména jsou-li k němu velmi pádné důvody (viz § 96 rozsudku). Rozsudek relativizuje to, co by mělo být v souladu s principiálním pohledem kategorickým požadavkem spravedlivosti. Právo jednotlivce být informován o podáních týkajících se jeho věci a reagovat na ně představuje základní zásadu, na níž stojí jak kontradiktornost řízení a rovnost zbraní, tak právo na účinnou účast v řízení. Toto procesní právo by nemělo být vykládáno pouze jako formální či sekundární požadavek, jež lze směřovat za jiný nebo jenž může být podle uvážení vnitrostátních orgánů veřejné moci opomenut.

8. Považovat zasílání podání pouze za jeden z aspektů řízení, který lze vynechat – za předpokladu, že pro to existují pádné důvody –, znamená překvalifikovat základní procesní záruku na volitelný aspekt vnitrostátního řízení. Takový přístup je v rozporu se samotnou podstatou spravedlivosti zakotvenou v zásadách rovnosti zbraní a kontradiktorního řízení, „podle nichž musí mít účastníci možnost nejen se seznámit s veškerými důkazy potřebnými pro úspěch svých nároků, ale také znát všechny prováděné důkazy nebo podaná stanoviska s cílem ovlivnit rozhodnutí soudu a vyjádřit se k nim“ (viz *Hudáková a ostatní proti Slovensku*, č. 23083/05, rozsudek ze dne 27. dubna 2010, § 26). Záruky spravedlivého procesu, které se v této souvislosti uplatňují – konkrétně právo na seznámení se s podpůrnými podáními a možnost na ně reagovat – nepředstavují zájmy, které by bylo možné vyvažovat oproti jiným faktorům nebo hlediskům. Jsou spíše nezbytnými předpoklady pro to, aby jakýkoli proces mohl být považován za spravedlivý ve smyslu článku 6 odst. 1 Úmluvy. Jejich absence stírá minimální hranici spravedlivosti, na kterou mají účastníci řízení nárok; procesní spravedlivost v tomto smyslu není balančním testem, ale vyžaduje kategorickou přítomnost všech záruk.

9. Principiální a doktrinálně konzistentní postoj je tedy takový, že nezaslání návrhu na přiznání postavení vedlejšího účastníka, v tomto případě ČAK, je již z podstaty a kategoricky neslučitelné s čl. 6 odst. 1. Stejně tak je s čl. 6 odst. 1 neslučitelný fakt, že Ústavní soud

(§ 4–15 stanoviska); *Fajstavr proti České republice*, č. 48303/21, rozsudek ze dne 16. října 2025 (§ 5–40 stanoviska).

neumožnil stěžovatelům seznámit se se stanoviskem ČAK a vyjádřit se k němu. Neseznámení se s podáními třetích stran, bez ohledu na důvody vnitrostátního soudu k takovému postupu nebo na zajištění ostatních záruk článku 6, je samo o sobě porušením procesních práv chráněných Úmluvou. Znovu opakuji, že opomenutí zpřístupnit účastníkům podání, která jsou nedílnou součástí projednávané věci, podkopává strukturální zásady kontradiktorního řízení a rovnosti zbraní.

10. Normativní nebo principiální pohled na procesní spravedlivost proto vyžaduje přijetí jasného a kategorického pravidla: neposkytnutí informací týkajících se relevantních podání představuje samo o sobě porušení zásad kontradiktorního řízení a rovnosti zbraní, jakož i zásady účinné účasti na řízení, a to bez ohledu na jakékoli okolnosti ospravedlňující takový postup, jež by vnitrostátní soud uvedl. Tento přístup nejen zachovává normativní a strukturální integritu čl. 6 odst. 1, ale také klade základní limity doktríně celkové spravedlivosti, čímž vylučuje redukování nedotknutelných procesních záruk na směřitelné proměnné položky. Pouze uznáním, že nezasílání podkladů je porušením bez dalšího, lze zajistit trvalou ochranu zásadám kontradiktornosti řízení a rovnosti zbraní jako nepostradatelných prvků práva na spravedlivý proces.

11. Pokud správně považujeme zásady rovnosti zbraní a kontradiktorního řízení, jakož i zásadu účinné účasti na řízení, za kategorické a absolutní procesní záruky nezbytné pro spravedlivý proces, pak nemůže být legitimní otázkou vyvažování těchto záruk jinými hledisky, jako je údajná potřeba „hospodárného vedení řízení [zde míněno účelného]“ (viz § 95 rozsudku). Existence těchto záruk není podmíněna přítomností vyvažujících důvodů nebo celkovou spravedlivostí řízení; je spíše nezbytným předpokladem pro to, aby jakýkoli proces mohl být za spravedlivý považován. V tomto světle nelze argumenty jako „hospodárné vedení řízení“ (tamtéž) hierarchicky povýšit nad existenci těchto záruk. Zásada rovnosti zbraní dle výkladu Soudu vyžaduje, aby každému účastníkovi byla poskytnuta přiměřená příležitost předložit své argumenty za podmínek, které ji nepostaví do výrazně nevýhodného postavení vůči protistraně. S tím úzce souvisí zásada účinné účasti, která vyžaduje nejen přítomnost jednotlivců na jednání, ale také jejich schopnost proces pochopit, zapojit se do něj a smysluplně jej ovlivňovat. Účinná účast je tak předpokladem rovnosti zbraní: bez skutečné parity mezi stranami se účast stává spíše formální než věcnou. Podobně i kontradiktornost řízení vyžaduje, aby účastníci byli seznámeni se všemi podáními relevantními pro jejich věc a byli schopni na ně reagovat. I to je základní složkou účinné účasti, protože nikdo se nemůže účinně účastnit procesu, jehož podstatné prvky mu zůstávají nepřístupné. Tyto požadavky nepodléhají výjimkám ani omezením založeným na administrativní výhodnosti nebo účelnosti. Pokud dovolíme nezasílání písemných podání z takových důvodů, jako je hospodárnost, může to znamenat narušení samotné struktury záruk spravedlivého soudního řízení. Kategorický charakter těchto záruk znamená, že je nelze směřovat ani oslabovat s odkazem na jiné procesní cíle.

12. V projednávané věci došlo k porušení nejen jedné záruky stanovené v čl. 6 odst. 1, ale hned čtyř: zásady rovnosti zbraní, zásady kontradiktorního řízení, zásady účinné účasti na řízení a záruky odůvodněného rozsudku. První tři záruky byly porušeny nejen proto, že Ústavní soud neposkytl stěžovatelům možnost být informováni o přijetí návrhu ČAK a vyjádřit se k němu, ale také proto, že jim neumožnil být informováni o stanovisku ČAK po rozhodnutí o přiznání vedlejšího účastenství či se k tomuto stanovisku vyjádřit ještě před vydáním finálního rozhodnutí.

13. Spravedlivost není pouze technickým atributem zákonného řízení; představuje morální závazek k rovnosti, transparentnosti, participaci a respektování lidské důstojnosti. Principiální pohled na spravedlivost, který zastávám, považuje spravedlivost za základní hodnotu, která chrání lidskou důstojnost i integritu zásad právního státu, a nikoli za pouhý

funkční nástroj. Tento pohled zdůrazňuje, že spravedlivost nezávisí pouze na obsahu přijatého rozhodnutí, ale stejně tak i na způsobu, jakým bylo tohoto rozhodnutí dosaženo. Procesní spravedlivost tedy odráží hlubší pravdu, totiž že výkon spravedlnosti musí být sám o sobě prováděn spravedlivým a morálně obhajitelným způsobem.

14. Závěrem lze konstatovat, že nezaslání podání a neposkytnutí možnosti stěžovatelům vyjádřit se k vedlejšímu účastenství třetí strany představovaly samy o sobě porušení zásad rovnosti zbraní, kontradiktornosti řízení a účinné účasti na řízení, a to bez ohledu na případné důvody, které by pro ně vnitrostátní soud měl (v daném případě nebylo pro toto opomenutí poskytnuto žádné odůvodnění), nebo na širší záruky spravedlnosti. Podle mého skromného názoru tento normativní přístup zajišťuje zachování integrity čl. 6 odst. 1 a to, že základní hodnoty kontradiktorního soudního řízení zůstanou v rámci Úmluvy nedotknutelné a strukturálně chráněné. Potvrzuje, že procesní práva nejsou pouhými doplňkovými zárukami, ale hlavními mechanismy, jejichž prostřednictvím jsou uváděny v život zásady právního státu a díky nimž získává soudní moc svou demokratickou legitimitu. Hlouběji to podtrhuje doktrinální pravdu, že spravedlivost procesu není pouze prostředkem k dosažení spravedlivého výsledku, ale je samotnou podstatou spravedlnosti. Uplatňuje-li Soud plně nezbytné záruky článku 6, potvrzuje tak, že zákonnosti je dosaženo pouze věrným uplatňováním zásad transparentnosti a rovnosti – bez nich justice ztrácí svou roli vykonavatele spravedlnosti.

PŘÍLOHA

Seznam věcí:

Č.	Stížnosti č.	Název věci	Podána dne	Stěžovatel Rok narození Bydliště Státní příslušnost
1.	37514/20	Černý proti České republice	18. srpna 2020	Adam ČERNÝ 1979 Praha česká
2.	37525/20	Čapčuch proti České republice	18. srpna 2020	Pavel ČAPČUCH 1961 Brno česká
3.	37533/20	Kočí proti České republice	18. srpna 2020	Petr KOČÍ 1979 Praha česká
4.	37546/20	Lichnovský proti České republice	18. srpna 2020	Ondřej LICHNOVSKÝ 1980 Prostějov česká
5.	37555/20	Medňanská proti České republice	18. srpna 2020	Ilona MEDŇANSKÁ 1987 Brno česká